

МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ
Ужгородський національний університет
Університет Марії Кюрі-Склодовської (Польща)
Науково-дослідний інститут порівняльного публічного права
та міжнародного права
Ліга студентів Асоціації правників України
Європейська асоціація студентів права

UMCS
UNIVERSYTET MARII SKŁODOWSKIEJ
w LUBLINIE

elsa

The European Law Students' Association
UZHGOROD

ЛІГА СТУДЕНТІВ
АСОЦІАЦІЯ ПРАВНИКІВ УКРАЇНИ
2005

ЗДІЙСНЕННЯ ТА ЗАХИСТ ПРАВ ВНУТРІШНЬО ПЕРЕМІЩЕНИХ ОСІБ

Матеріали
II Міжнародної науково-практичної конференції
(20 квітня 2018 року, м. Ужгород)

У науковому збірнику опубліковано матеріали II Міжнародної науково-практичної конференції «Здійснення та захист прав внутрішньо переміщених осіб», що відбулася 20 квітня 2018 р. на базі Ужгородського національного університету.

Для наукових та науково-педагогічних працівників, докторантів, аспірантів, студентів правничого напрямку, юристів-практиків, усіх, хто цікавиться питаннями юриспруденції.

Рекомендовано до друку

Вченою радою Ужгородського національного університету

(протокол № 4 від 13 квітня 2018 року)

Редакційна колегія:

Рогач О.Я. – проректор із науково-педагогічної роботи УжНУ, д.ю.н., проф. (голова редакційної колегії); **Лазур Я.В.** – декан юридичного факультету УжНУ, д.ю.н., проф.; **Anna Przyborowska-Klimczak** – декан факультету права та адміністрації UMCS, проф.; **Janusz Niczyporuk** – завідувач кафедри адміністративного права UMCS, професор; **Савчин М.В.** – директор НДІ порівняльного публічного права та міжнародного права УжНУ, д.ю.н., проф.; **Бисара Ю.М.** – зав. кафедри конституційного права та порівняльного правознавства УжНУ, д.ю.н., проф.; **Белов Д.М.** – д.ю.н., проф., проф. кафедри конституційного права та порівняльного правознавства УжНУ; **Білаш О.В.** – заст. декана юридичного факультету УжНУ, к.ю.н., доц.; **Булеца С.Б.** – завідувач кафедри цивільного права та процесу УжНУ, д.ю.н.; **Динис Г.Г.** – зав. кафедри міжнародного права УжНУ, к.ю.н., проф.; **Карабін Т.О.** – зав. кафедри адмін., фінанс. та інформ. права УжНУ, д.ю.н.; **Менджул М.В.** – к.ю.н., доц., доц. кафедри цивільного права та процесу УжНУ; **Сливка О.О.** – к.ю.н., заст. декана юридичного факультету УжНУ; **Черевко П.П.** – к.ю.н., доц., заст. декана юридичного факультету УжНУ; **Величко П.** – голова студради юридичного факультету УжНУ; **Склярова Т.** – голова Закарпатського осередку Ліги студентів АПУ; **Полюжин І.М.** – аспірант УжНУ.

II Міжнародна науково-практична конференція «Здійснення та захист прав внутрішньо переміщених осіб» проведена в рамках проекту «Юридичні механізми забезпечення прав внутрішньо переміщених осіб в контексті захисту національної безпеки та євроінтеграції України», що фінансується Міністерством освіти і науки України.

Оргкомітет II Міжнародної науково-практичної конференції «Здійснення та захист прав внутрішньо переміщених осіб» може не поділяти думки учасників. Відповідальність за зміст і достовірність поданого матеріалу несуть автори та їхні наукові керівники.

MINISTRY OF EDUCATION AND SCIENCE OF UKRAINE
Uzhhorod National University
Maria Curie-Skłodowska University (Poland)
Scholarly and Research Institute for Comparative Public Law
and International Law
Student League of Ukrainian Bar Association
European Law Students' Association

UMCS
UNIWERSYTET MARIA SKŁODOWSKA-
CURIE-SKŁODOWSKA
W UŻYHORODZIE

elsa
The European Law Students' Association
UZHGOROD

REALIZATION AND PROTECTION OF RIGHTS OF INTERNALLY DISPLACED PERSONS

*Materials
of II International Scholarly Conference
(April 20, 2018, Uzhhorod)*

The scholarly collection of materials contains abstracts of II International Scholarly Conference 'Realization and Protection of Rights of Internally Displaced Persons', held on April 20, 2018 on the basis of Uzhhorod National University.

For scholarly and teaching staff, doctoral students, PhD students, students of law specialties, practitioners and all interested in law.

Recommended for publication
by the Academic Council of Uzhhorod National University
(Protocol № 4 from April 13, 2018)

Editorial board:

Oleksandr Rohach – Vice-Rector for scientific and pedagogical activities of UzhNU, prof.; **Anna Przyborowska-Klimczak** – Dean of the Faculty of Law and Administration of the UMCS, prof. dr hab.; **Janusz Niczyporuk** – Head of the Department of Administrative Law of the UMCS, dr hab., prof.; **Yaroslav Lazur** – Dean of the Faculty of Law of UzhNU, prof.; **Yuriy Bysaha** – Head of Department of Constitutional Law and Comparative Legislature of UzhNU, prof.; **Dmytro Bielov** – Acting head of the Department of Criminal Law and Process of UzhNU, prof.; **Oleksandr Bilash** – Deputy dean of the Faculty of Law of UzhNU, associate prof.; **Sibilla Buletsa** – Acting Head of Department of Civil Law and Process of UzhNU, prof.; **Heorhiy Dynys** – Head of Department of International Law of UzhNU, prof.; **Tetiana Karabin** – Head of Department of Administrative, Financial and Information Law of UzhNU, prof.; **Mariya Mendzul** – Associate prof. of the Department of Civil Law and Process of UzhNU; **Mykhailo Savchyn** – Director of Scientific and Research Institute of Comparative Public Law and International Law of UzhNU, prof.; **Oleksandr Slyvka** – Deputy dean of the Faculty of Law of UzhNU; **Pavlo Cherevko** – Deputy dean of the Faculty of Law of UzhNU, associate prof.; **Pavlo Velychko** – Head of the Student Council of the Law of UzhNU; **Tetiana Skliarova** – Chairman of Transcarpathian Centre of the Student League of UBA; **Ivan Poluzhyn** – PhD student of UzhNU.

II International Scholarly Conference 'Realization and Protection of Rights of Internally Displaced Persons' was held in the frames of the Project 'Legal Mechanisms of the Rights of Internally Displaced Persons Provision in the Context of the Protection of National Security and the European Integration of Ukraine', funded by the Ministry of Education and Science of Ukraine.

The Organizing Committee of II International Scholarly Conference 'Realization and Protection of Rights of Internally Displaced Persons' might not share the views of the participants. The liability on contents and accuracy of materials is on participants and their supervisors.

ЗМІСТ

ВСТУПНЕ СЛОВО	7
Секція I. МІЖНАРОДНІ ЗАСОБИ ЗДІЙСНЕННЯ ПРАВ ВНУТРІШНЬО ПЕРЕМІЩЕНИХ ОСІБ	11
<i>Korn Ferdinand. Vztah práva Slovenskej Republiky a práva Európskej Únie v otázke utečeneckej krízy</i>	11
<i>Кириченко І.Р., Стрельченко О.Г.</i> Загальна характеристика осіб які потребують додаткового та тимчасового захисту	15
<i>Котляр О.І.</i> Роль міжнародних організацій у наданні допомоги переміщеним особам.....	18
<i>Савчин М.В.</i> Зміст та структура обов'язку держави захищати права внутрішньо переміщених осіб.....	25
<i>Lukáš Cisko.</i> Legislatívny pohľad na ekonomickú integráciu štátnych príslušníkov tretích krajín vo sfére zamestnávania	30
Секція II. ЗДІЙСНЕННЯ КОНСТИТУЦІЙНИХ ПРАВ ВНУТРІШНЬО ПЕРЕМІЩЕНИМИ ОСОБАМИ	37
<i>Анісімов О.В.</i> Практичний аспект реалізації принципу верховенства права щодо внутрішньо переміщених осіб	37
<i>Вашкович В.В.</i> До питання визначення та характеристики внутрішньопереміщених осіб	41
<i>Волох О.К.</i> Проблеми забезпечення прав і свобод внутрішньо переміщених осіб в умовах розвитку інформаційного суспільства.....	45
<i>Казакова Л.О.</i> Проблеми реалізації права на місцеве самоврядування внутрішньо переміщеними особами	49
<i>Тунтула А.С.</i> Противодействие насилию в контексте наиболее полного обеспечения правового статуса внутренне перемещенных лиц.....	55
<i>Росул О.М.</i> Окремі аспекти забезпечення правового статусу внутрішньо переміщеної особи в Україні.....	64
Секція III. АДМІНІСТРАТИВНО-ПРАВОВІ МЕХАНІЗМИ ЗАХИСТУ ПРАВ ВНУТРІШНЬО ПЕРЕМІЩЕНИХ ОСІБ	71
<i>Булик І.Л., Таряник Д.М.</i> Проблеми реалізації адміністративно-правового механізму забезпечення виборчого права внутрішньо переміщених осіб.....	71
<i>Гусельнікова Н.Д., Стрельченко О.Г.</i> Адміністративно-правова характеристика суб'єктів у сфері діяльності та доступу до єдиної інформаційної бази даних про внутрішньо переміщених осіб.....	78
<i>Євзюдовій К.В., Булик І.Л.</i> Адміністративно-правовий механізм отримання зовідки про взяття на облік внутрішньо переміщеної особи	81

<i>Крупій А. І.</i> Адміністративно-правове забезпечення прав переміщених осіб та їх дітей	85
<i>Печора К.В.</i> Адміністративна правосуб'єктність внутрішньо переміщених осіб та їх захист	89
<i>Стрельченко О.Г.</i> Особливості обігу лікарських засобів на період проведення антитерористичної операції або запровадження воєнного стану	93
<i>Шиша Н.А.</i> Особливості надання адміністративно-правового статусу біженців та надання їм притулку	95
Секція IV. ЗДІЙСНЕННЯ ЦИВІЛЬНИХ, ТРУДОВИХ ТА ІНШИХ ПРАВ ВНУТРІШНЬО ПЕРЕМІЩЕНИМИ ОСОБАМИ	101
<i>Басова І.С.</i> Захист житлових прав внутрішньо переміщених осіб в Україні ...	101
<i>Булеца С.Б., Ревуцька І.Е.</i> Відновлення органів державної реєстрації актів цивільного стану	105
<i>Головей І.І.</i> Проблеми захисту права приватної власності внутрішньо переміщених осіб	108
<i>Кульчицький Т.Р.</i> Особливості соціального захисту внутрішньо переміщених осіб у трудових правовідносинах	112
<i>Менджул М.В.</i> Окремі проблеми здійснення права на сім'ю внутрішньо переміщеними особами	117
<i>Найда І.В.</i> Право на працю внутрішньо переміщених осіб	121
<i>Рогач О.Я., Паніна Ю.С.</i> Актуальні проблеми захисту майнових прав внутрішньо переміщеними особами	124
<i>Штика М.І.</i> Гарантії соціальних прав внутрішньо переміщених осіб: проблеми їх реалізації	130
<i>Явор О. А.</i> Нові правила підтвердження факту народження дитини на непідконтрольних територіях	134
Секція V. ПРОБЛЕМНІ АСПЕКТИ СУДОВОГО ЗАХИСТУ ПРАВ ВНУТРІШНЬО ПЕРЕМІЩЕНИХ ОСІБ	138
<i>Андрюшко А. В.</i> Внутрішньо переміщені особи як потенційні жертви торгівлі людьми	138
<i>Заборовський В. В.</i> Надання безоплатної вторинної правової допомоги внутрішньо переміщеним особам	141
<i>Кириченко А. А.</i> Влияние коррупции и непрофессионализма антиделиктных органов на правовой статус перемещенных лиц	147
<i>Лацедова Ю. А.</i> Новая редакция статьи об изнасиловании в контексте наиболее полного обеспечения правового статуса внутренне перемещенных лиц	155
<i>Лейба Є.В.</i> Окремі аспекти судового розгляду відновлення втраченого судового провадження в цивільному процесі на тимчасово окупованих територіях України	160

ВІДНОВЛЕННЯ ОРГАНІВ ДЕРЖАВНОЇ РЕЄСТРАЦІЇ АКТІВ ЦИВІЛЬНОГО СТАНУ

Булеца С.Б.,

*доктор юридичних наук, доцент,
завідувач кафедри цивільного права та процесу,
Ужгородський національний університет*

Ревуцька І.Е.,

*старший викладач кафедри цивільного права та процесу
юридичного факультету
Ужгородського національного університету*

Щодо відновлення органів державної реєстрації актів цивільного стану, то йдеться насамперед про території, на яких вказані органи тимчасово не функціонували за часів Великої Вітчизняної війни. Водночас це твердження є суто теоретичним і діяло воно в такому тлумаченні лише до окупації Криму та подій в Донецькій та Луганській областях.

Так, 15 квітня 2014 року був прийнятий, а 27 квітня 2014 року набрав чинності Закон України «Про забезпечення прав і свобод громадян та правовий режим на тимчасово окупованій території України» [1]. Відповідно до ст. 3 цього Закону як тимчасово окупована територія були визначені територія Автономної Республіки Крим та міста Севастополя. Відповідно до ч. 4 ст. 5 Закону примусове автоматичне набуття громадянства України, які проживають на тимчасово окупованій території, громадянства Російської Федерації не визнається Україною та не є підставою для втрати громадянства України.

Серед іншого, Закон врегулював низку приватноправових питань, як то гарантування права власності та правовий режим майна на тимчасово окупованій території (ст. 11) та забезпечення реалізації права на спадкування (ст. 11). Питання реєстрації актів цивільного стану залишилися поза увагою законодавця, але, керуючись ст. 5 вказаного Закону, яка встановлює, що Україна вживає всіх необхідних заходів щодо гарантування прав і свобод людини і громадянина, передбачених Конституцією та законами України, міжнародними договорами, усім громадянам України, які проживають на тимчасово окупованій території, Міністерство юстиції України 12 червня 2014 року видає наказ № 919/5 «Про затвердження змін до деяких наказів Міністерства юстиції України».

Територія Автономної Республіки Крим є сьогодні не єдиною територією, де у громадян України можуть виникнути проблеми, пов'я-

зані з державною реєстрацією шлюбу. Мабуть, ще в більш складному становищі опинилися ті, хто проживає сьогодні на окремих територіях Донецької та Луганської областей.

2 вересня 2014 року Верховною Радою України був прийнятий Закон України «Про тимчасові заходи на період проведення антитерористичної операції»[2]. Відповідно до ст. 1 зазначеного Закону територія проведення антитерористичної операції – це територія України, на якій розташовані населені пункти, визначені у затвердженому Кабінетом Міністрів України переліку, де проводиться антитерористична операція, розпочата відповідно до Указу Президента України «Про рішення Ради національної безпеки і оборони України від 13 квітня 2014 року «Про невідкладні заходи щодо подолання терористичної загрози і збереження територіальної цілісності України» від 14 квітня 2014 року № 405/2014. Так само, як і Законом України «Про забезпечення прав і свобод громадян та правовий режим на тимчасово окупованій території України», питання реєстрації актів цивільного стану на тимчасово окупованій території згаданим Законом не регулюються, а отже, при вирішенні питання реєстрації шлюбу залишається звертатися до відповідних норм СК України.

Таким чином, громадяни України, які опинилися на тимчасово окупованій території або на території проведення антитерористичної операції і бажають укласти шлюб, постають перед вибором: виїхати з тимчасово окупованої території (зони проведення АТО) і укласти шлюб у будь-якому органі державної реєстрації актів цивільного стану України, укласти шлюб у відповідних органах окупаційної влади (відповідних органах так званих ДНР або ЛНР) або укласти шлюб за релігійним обрядом.

Перший варіант є цілком можливим і найменш спірним з точки зору права, оскільки, по-перше, СК України не пов'язує можливість подання заяви про реєстрацію шлюбу з місцем постійного проживання і, відповідно до ч. 1 ст. 28 СК України, заява про реєстрацію шлюбу подається жінкою та чоловіком до будь-якого органу державної реєстрації актів цивільного стану за їх вибором. Крім того, наказом Міністерства юстиції України від 12 червня 2014 року № 919/5 «Про затвердження змін до деяких наказів Міністерства юстиції України», серед іншого, пункт 3 розділу I Правил державної реєстрації актів цивільного стану в Україні, затверджених наказом Міністерства юстиції України від 18 жовтня 2000 року № 52/5 було доповнено таким положенням: у зв'язку з неможливістю виконувати повноваження відділами державної реєстрації актів цивільного стану Автономної Республіки Крим та

міста Севастополя на тимчасово окупованих територіях проведення державної реєстрації актів цивільного стану, внесення змін до актових записів цивільного стану, їх поновлення та анулювання за заявами громадян України, які проживають на тимчасово окупованій території України, здійснюються відділами державної реєстрації актів цивільного стану за межами цієї території.

По-друге, держава намагається не створювати зайвих перепон для пересування громадян України територією країн і ч. 1 Закону України «Про забезпечення прав і свобод громадян та правовий режим на тимчасово окупованій території України» встановлює, що громадяни України мають право на вільний та безперешкодний в'їзд на тимчасово окуповану територію і виїзд з неї через контрольні пункти в'їзду-виїзду за умови пред'явлення документа, що посвідчує особу та підтверджує громадянство України.

Крім того, хоча за загальним правилом, встановленим ч. 1 ст. 32 СК України шлюб реєструється після спливу одного місяця від дня подання особами заяви про реєстрацію шлюбу, проте вбачається, що в даному випадку керівник органу державної реєстрації актів цивільного стану, враховуючи обставини, може дозволити реєстрацію шлюбу до спливу цього строку, у тому числі - в день подання заяви про реєстрацію шлюбу.

Водночас, незважаючи на відсутність правових перешкод, можуть виникнути перешкоди організаційного, матеріального або іншого характеру (зокрема, перебування жінки у стані вагітності, що може унеможливити подорожі з метою укладення шлюбу). Зазначене ще більшою мірою стосується громадян, які проживають у зоні проведення АТО.

Розглядаючи другий варіант, тобто реєстрацію шлюбу у відповідних органах, створених окупаційною владою, слід зазначити, що ст. 9 Закону України «Про забезпечення прав і свобод громадян та правовий режим на тимчасово окупованій території України» [2], яка має назву «Незаконні органи, їх посадові та службові особи», у ч. 2 та 3 визначає, що будь-які органи, їх посадові та службові особи на тимчасово окупованій території та їх діяльність вважаються незаконними, якщо ці органи або особи створені, обрані чи призначені у порядку, не передбаченому законом, і, відповідно, будь-який акт (рішення, документ), виданий такими органами та /або особами, є недійсним і не створює правових наслідків. Таким чином, шлюб між громадянами України, зареєстрований органами окупаційної влади, не буде мати правових наслідків. Щодо правового статусу будь-яких органів так званих ДНР

або ЛНР – він є взагалі невизначений і, відповідно, жодних правових наслідків шлюб, зареєстрований такими органами, мати не буде.

Таким чином, у такій ситуації застосування ч. 3 ст. 21 СК України вбачається цілком обґрунтованим.

Список використаних джерел

1. Закон України «Про забезпечення прав і свобод громадян та правовий режим на тимчасово окупованій території України» [від 15.04.2014 № 1207-VII] URL: http://zakon2.rada.gov.ua/laws/show/1207_18 (дата звернення 15.03.2018).
2. Закон України «Про тимчасові заходи на період проведення анти-терористичної операції» [від 02.09.2014 № 1669-VII] URL: http://zakon4.rada.gov.ua/laws/show/1669_18 (дата звернення 15.03.2018).

ПРОБЛЕМИ ЗАХИСТУ ПРАВА ПРИВАТНОЇ ВЛАСНОСТІ ВНУТРІШНЬО ПЕРЕМІЩЕНИХ ОСІБ

Головей І. І.,
магістр права

Найважливішим питанням у захисті прав та свобод внутрішньо переміщених осіб (далі – ВПО) є обрання найефективнішого засобу щодо відновлення своїх порушених прав у зв'язку з тимчасовою окупацією Автономної Республіки Крим та окремих регіонів Донецької та Луганської областей. Це також гостро постає при визначенні тих механізмів, при яких ВПО можуть захистити свою приватну власність та у повній мірі застосувати цивільні права та обов'язки. Тема даної доповіді присвячена у з'ясуванні оптимальних моделей захисту права власності, а також відшкодування шкоди, які надані у нормах українського та міжнародного законодавства. Нормативною базою також буде слугувати аналіз положень Закону України «Про забезпечення прав і свобод громадян та правовий режим на тимчасово окупованій території України», Цивільного кодексу України, а також інших нормативно-правових актів законодавства України.

Першою проблемою є визначення категорій осіб, які підпадають під захист цивільних прав та свобод як ВПО. Відповідно до Закону України «Про забезпечення прав і свобод внутрішньо переміщених осіб» ВПО визначається як будь-який громадянин України, іноземець

Наукове видання

ЗДІЙСНЕННЯ ТА ЗАХИСТ ПРАВ ВНУТРІШНЬО ПЕРЕМІЩЕНИХ ОСІБ

*Матеріали II Міжнародної науково-практичної конференції
(20 квітня 2018 року, м. Ужгород)*

Тексти публікуються в авторській редакції

*На обкладинці:
картина Адальберта Ерделі «Ужгород»*

Верстка Кокіної Ренати

Підписано до друку 22.05.2018. Формат 60x84/16. Гарнітура Cambria.
Умов.друк.арк. 9,8. Папір офсетний. Зам. №980. Наклад 300 прим.

Оригінал-макет виготовлено та віддруковано:
ТОВ «РІК-У», 88000, м. Ужгород, вул. Гагаріна, 36
Свідоцтво Серія ДК №5040 від 21 січня 2016 року

З 46 Здійснення та захист прав внутрішньо переміщених осіб: матеріали II Міжнародної науково-практичної конференції (20 квітня 2018 р., м. Ужгород) / Ужгородський національний університет; за заг. ред. О.Я. Рогача, Я.В. Лазура, М.В. Менджул. Ужгород, 2018. 168 с.
ISBN 978-617-7404-90-2

У науковому збірнику опубліковано матеріали II Міжнародної науково-практичної конференції «Здійснення та захист прав внутрішньо переміщених осіб», що відбулася 20 квітня 2018 р. на базі Ужгородського національного університету.

Для наукових та науково-педагогічних працівників, докторантів, аспірантів, студентів правничого напрямку, юристів-практиків, усіх, хто цікавиться питаннями юриспруденції.

УДК 364-787.82-054.73(043.2)